

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. IV. An Deus amet creaturas possibles?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

creaturæ possibiles, concedo: existentes, vel futura: nego. Licet enim scientia rerum possibilium in Deo, quæ simpliciter intelligentiæ nuncupatur, sit naturalis & necessaria, ut pote antecedens omne decretum divinæ voluntatis; scientia tamen futurorum & existentium, cum sit innixa decreto, ac in eo fundata, est libera, ut in Tractatu de scientia Dei ostendimus.

57. Dices, ex hoc sequi, quod saltem Deus amet necessario creaturas possibiles, sicut illas necessario cognoscit: quod tamen communiter non admittunt Thomistæ, ut constabit ex dicendis articulo sequenti.

Sed negatur sequela, quia creaturæ possibiles habent veritatem, & cognoscibilitatem necessariam, ratione cujus possunt terminare scientiam Dei naturalem & necessariam, nulla tamen est in eis bonitas, saltem formalis, per quam actum divini amoris terminare possint, ut patebit ex dicendis articulo sequenti.

ARTICVLVS IV.

An Deus amet creaturas possibiles?

§. I.

Premittenda.

58. **S**uppono primò, quod status puræ possibilitatis nihil est aliud quam non repugnantia rei ad essendum, sive indifferentia ad existendum vel non existendum, cum negatione existentie pro quacumque temporis differentia. In qua descriptione tria exprimuntur ad statum puræ possibilitatis alicuius rei requisita. Primum est, quod illa nullam includat repugnantiam ad essendum: quare quod homo sit equus, non cadit sub statu possibilitatis, quia implicat, seu repugnat talis connexio hominis cum equo; secus tamen alius mundus, qui repugnantiam non involvit ut esse possit. Secundò dicitur, cum negatione existentie, ut res merè possibilis distinguatur à re existente, & posita extra causas. Tertiò additur, pro quantumque differentia temporis, ad distinguendam rem merè possibilem à futura, quæ licet actualem existentiam non habeat in propria mensura, illam tamen habebit in aliqua differentia temporis. Ex quo inferes, quod licet res merè possibilis non sit aliquid reale positivè, quia non habet, nec unquam habitura est existentiam; est tamen ens reale objectivè, quatenus potest habere realem existentiam; in quo differt ab ente rationis quod est incapax realis existentie, & solum habet esse objectivum in intellectu fingente, & illud cognoscente ad modum entis realis.

59. Suppono secundò, quod de creaturis possibilibus possumus loqui dupliciter: vel secundum quod sunt in Deo, & virtualiter in omnipotentia divina continentur, & secundum hanc rationem, dixit Augustinus quod sunt ipsa creatrix essentia: vel secundum esse possibile proprium, & distinctum ab omnipotentia Dei, quatenus scilicet considerantur secundum sua prædicata quidditaria, quæ licet nihil actu sint, quantum ad existentiam, sunt tamen aliquid reale objectivè, ut antea dicebamus. In præsentem ergo non loquimur de creaturis possibilibus primo modo: ut sic enim certum est apud omnes, eodem amore

Tom. I.

A amari à Deo. quò ipse seipsum diligit; si quidem prout sic considerate, sunt ipsemet Deus, sed loquimur de illis secundò modo consideratis, & quærimus, an in illo esse objectivo in quò cognoscuntur ab intellectu divino, amentur etiam à divina voluntate? Quod ut magis explicetur, & status difficultatis magis aperiatur.

Suppono tertio tanquam certum apud omnes, Deum possibilia non amare amore efficaci, seu effectivo: id enim Deus diligit amore prædicto, cui communicat aliquid bonum: At purè possibilibus nullam bonitatem communicat, cum decreverit illa nunquam extra causas ponere: Ergo illa non diligit amore efficaci, seu effectivo. Solum ergo difficultas est, an ad creaturas possibiles terminetur voluntas divina per amorem simplicis complacentie.

Partem affirmativam tenent Scotus, Fonseca, Vazquez, Arrubal, Herice, Ruiz, alique Recentiores; quibus ex Thomistis adhæret Marcus à Serra in Commentario art. 2. qu. sequentis. Negantem verò communiter defendunt alij Discipuli D. Thomæ, quibus subscribit Suarez in Metaph. disput. 30. sect. 16.

§. II.

Resolutio difficultatis.

Dico igitur: Creaturæ possibiles nullo modo amantur à Deo.

Hanc conclusionem probant aliqui, primò quia amor Dei erga creaturas non est affectivus, sed effectivus, & infundens bonitatem in rebus, ut docet D. Thomas qu. sequenti art. 2. Unde cum circa possibilia, in quantum huiusmodi, Deus nihil efficiat, & nullam eis perfectionem aut bonitatem infundat, inde colligunt Deum non amare creaturas possibiles. Secundò probant, ex eo quod amare est velle bonum: Sed Deus nullum bonum vult creaturis possibilibus, cum decreverit nunquam illas ponere extra causas, in quo includitur carentia omnis boni: Ergo illas non diligit. Tertiò probant, quia objectum amoris est bonum: creaturæ autem possibiles carent omni bonitate, quia nec existunt, nec dicunt ordinem ad existentiam ut in aliqua differentia temporis habendam: Ergo non diliguntur à Deo.

Verum tres illæ rationes quibus illi Recentiores præcipue inniuntur, non videntur efficaces, nec solide; quia duæ primæ solum probant Deum non diligere res possibiles amore efficaci, seu effectivo, quod concedunt Adversarij; non tamen ostendunt, voluntatem divinam per amorem simplicis complacentie ad eas non terminari, de quo solum procedit præfens difficultas & controversia, ut in tertia suppositione annotavimus. Tertia verò supponit falsum, vel saltem aliquid dubium & incertum, quod scilicet res merè possibiles, in statu meræ possibilitatis consideratæ, omni bonitate careant: quamvis enim certum sit, illas non esse bonas simpliciter, quia nec existunt, nec dicunt ordinem ad existentiam; probabile tamen est, & doctrinæ D. Thomæ conforme, eas esse bonas secundum quid, quatenus sunt perfectæ perfectione essentialibus, & nihil illis deest ex prædicatis sibi essentialibus, ut constabit ex dicendis §. sequenti. His ergo rationibus prætermisissis.

Probatur primò conclusio: Si Deus creaturas possibiles diligeret, non liberè, sed necessariò eas

C Cc iij

- amaret: At in divina voluntate non est ponendus amor creaturarum necessarius: Ergo Deus non diligit creaturas possibles. Major constabit ex infra dicendis, Minor verò probatur. Primò quia D. Thomas ubicumque de amore creaturarum sermonem instituit, illum liberum esse fateatur, nec alicubi amorem necessarium agnoscit in Deo, præter illum quo seipsum diligit. Unde hïc art. 3. universaliter ait, alia à se Deum non necessario sed liberè velle. Idem docet 1. contra Gentes, à cap. 81. usque ad 83. Quæst. 23. de verit. art. 4. & de potent. qu. 3. art. 1. & alibi passim.
64. - Secundò probatur eadem Minor: Quelibet potentia fertur necessario quoad specificationem, solum ad rationem formalem sui objecti, non autem ad objecta materialia, & secundaria; ut patet in visu, qui solum necessatur ad attingendum lucidum aut coloratum, non autem ad videndum arborem vel parietem: Atqui res create, vel creabiles, non pertinent ad rationem formalem & specificativam divinæ voluntatis, sed sunt ejus objecta materialia & secundaria: Ergo non necessario sed liberè diliguntur à Deo.
- Tertiò, Si in voluntate divina esset aliquis amor creaturarum necessarius, Spiritus Sanctus ex illo procederet, cum ex amore Dei naturali & necessario procedat: Sed hoc non potest dici, ut ostendunt Theologi in materia de Trinitate: Ergo nec illud.
65. - Dices, D. Thomas 1. p. qu. 37. art. 2. ad 3. ait, *Sicut Pater dicit se & omnem creaturam Verbo quod genuit, ita diligit se & omnem creaturam Spiritu Sancto*: Ergo ex D. Thoma, sicut Verbum producit ex cognitione rerum possibilem, ita & Spiritus Sanctus ex illarum amore procedit.
- Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam: nam D. Thomas verbis relatis non intendit æquiparare processionem Spiritus Sancti, processionem Verbi, in hoc quòd Spiritus Sanctus procedat ex amore creaturarum possibilem, sicut Verbum ex illarum cognitione, sed tantum quantum ad hoc, quòd sicut Pater dicit se & omnem creaturam, Verbo sufficienter representante omnem creaturam; ita se & omnem creaturam diligit Spiritu Sancto impellente in amorem creaturarum, quia Spiritus Sanctus procedit ut amor bonitatis primæ & increatæ, quæ est Deo ratio diligendi se & creaturas, non quidem possibles, quia incapaces sunt, sed existentes & futuras.
66. - Si istes, & opponas, D. Thomam asserere Patrem & Filium diligere omnes creaturas Spiritu Sancto, sicuti Pater dicit omnes creaturas Verbo: At Verbum non solum creaturas existentes, vel futuras, sed etiam possibles representat: Ergo etiam Spiritus Sanctus, non solum ad creaturas existentes, vel futuras, sed etiam ad possibles, per modum impulsus inclinatur.
- Respondeo explicando & distinguendo Majorem: Omnes creaturas capaces terminandi amorem, concedo Majorem: incapaces terminandi illum, quales sunt creaturæ possibles, nego Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam. Itaque sicut Pater intelligit omne intelligibile Verbo, ita diligit omne diligibile Spiritu Sancto: creaturæ autem possibles sunt intelligibiles, non tamen amabiles; & idcirco Pater illas intelligit Verbo, non tamen illas diligit Spiritu Sancto.
- A - Probatur secundò conclusio ratione à priori. Objectum voluntatis est quidditas rei ut exercitè existens, vel saltem ut dicens ordinem ad existentiam: Ergo quidditates purè possibles, nullum actum voluntatis possunt terminare, nec consequenter à Deo amari. Consequentia est evidens, Antecedens probatur multipliciter. Primò ex D. Thoma 1. p. quæst. 82. art. 3. in corp. ubi ait: *Objectum intellectus est simplicius & magis absolutum, quam objectum voluntatis: id est, ut interpretatur Caietanus, objectum intellectus est quidditas rei sub conceptu quidditatis, voluntatis verò objectum est res prout existens.*
- Secundò probatur idem Antecedens ratione D. Thomæ. Quò aliqua potentia nobilior est & immaterialior, eo respicit objectum abstractius: Ergo cum intellectus nobilior sit & immaterialior voluntate, abstractius & nobilior objectum debet respicere: At hæc major abstractio intellectus subsistere nequit, nisi abstrahat ab existentia, illamque concernat objectum voluntatis, ergo &c.
- Tertiò probatur ex diverso modo tendendi intellectus & voluntatis: Voluntas enim fertur ad res prout sunt in seipsis, intellectus verò in seipso res contempletur: Ergo etsi intellectus res purè possibles cognoscere possit, quia illas intra se meditatur, voluntas tamen eas amare non potest; quia debet ferri ad objectum ut in seipso, creaturæ autem possibles in seipsis non sunt.
- Denique idem Antecedens saaderur: Ut enim ait Caietanus, manifestè experimur, nihil nos impedire quòd non existat sanitas v. g. ut illa intelligatur: in voluntate tamen non ita fit, nullus enim sanitatem desiderat, ut illa præcisè possibilis est, sed ut in re sit, nec in sanitate ut possibili quispiam delectatur, sed in illa ut existente, vel in se, vel in proxima spe: Ergo signum manifestum est, objectum intellectus esse quidditatem per modum quidditatis; voluntatis verò, rem ut existentem exercitè, vel dicentem ordinem ad existentiam: quod adeò verum est, inquit idem Author, ut etsi intellectus existentiam attingat, sicut voluntas quidditatem aliquam; cum hoc tamen discrimine, quòd intellectus existentiam exercitam per modum quidditatis agnoscit, voluntas verò quidditatem ipsam, non nisi ut existentem, vel dicentem ordinem ad existentiam, attingit.

§. III.

Solutio argumentorum.

Objicies primò: D. Thomas 1. cont. Gent. cap. 84. in fine ait, *Deus non vult nisi ea que sunt vel possunt esse bona*: Sed res possibles, quamvis non sint, possunt tamen esse bona: Ergo secundum D. Thomam res possibles amantur à Deo.

Respondeo quòd D. Thomas in illo capite solum intendit probare, Deum non amare impossibilia, & ea que esse repugnant. Unde quando in fine illius capitis dicit quòd Deus amat ea que possunt esse bona, non loquitur de possibili, ut excludit futuritionem, & ordinem ad existentiam, sed solum prout opponitur repugnanti, & impossibili. Quod ut fiat evidentius, Advertendum est possibile posse sumi duobus modis. Primò strictè & propriè, & prout significat illud quod continetur solum in potentia causæ omnino indifferentis & indeterminatæ ad ejus productio-

nem. Secundò improprie, & in ampla quadam significatione, prout scilicet significat illud, quod absolute non repugnat; & in hoc secundo sensu, non verò in primo, à D. Thoma usurpatur loco relato.

69. Objicies secundò: Deus amat suam omnipotentiam: Ergo & creaturas posibles. Consequentia videtur manifesta, quisquis enim amat aliquod objectum, amat etiam id omne quod cum illo est connexum, & sine quo non potest existere: Sed omnipotentia Dei cum possibilitate creaturarum connexa est, & sine illa nequit existere: Ergo si Deus amat suam omnipotentiam, amat etiam creaturas posibles.

Confirmatur primò: Deus amans suam omnipotentiam, non potest non complacere in ejus termino & objecto: Sed creatura posibles sunt terminus & objecto omnipotentia: Ergo Deus non potest non habere amorem complacentia circa illas.

Confirmatur secundò: Deus diligens suam omnipotentiam, odit negationem possibilitatis creaturarum: Ergo diligit illarum possibilitatem. Consequentia patet, nam odio habens unum contrarium, seu contradictorium, aliud diligit necessario.

70. Ad objectionem, concessio Antecedente, nego Consequentiam. Ad cujus probationem, distinguo Majorem: si illud quod conjungitur cum illo sit capax amoris, concedo Majorem: si minus, nego Majorem. Nam Deus, etsi diligit penitentiam peccatoris, non tamen diligit peccatum sine quo penitentia stare non potest, quia illud non est capax amoris. Item qui amat fidem, amat ejus certitudinem & rationem formalem, non tamen obscuritatem ei annexam, quia illa capax amoris non est: unde cum etiam creatura posibles, ut sic, non sint capaces amoris, quamvis illa sint connexa cum divina omnipotentia, non sequitur quòd Deus amando suam omnipotentiam, diligit etiam creaturas posibles.

71. Secundò responderi potest, distinguendo rursus eandem Majorem. Quisquis amat aliquod objectum, amat etiam illud omne quod cum eo connectitur à priori, & per modum causae, aut conditionis conducentis ut objectum illud sit, concedo Majorem: si habeat solum cum illo connexionem consequentiam, & à posteriori, & per modum effectus aut termini illius, nego Majorem. Possibilitas autem creaturarum non est ratio à priori divina omnipotentia, sed potius è contra ista est causa & ratio à priori possibilitatis creaturarum: unde solum à posteriori, & per locum extrinsecum (ut aiunt) sequeretur auferri omnipotentiam, sublati creaturis possibiliibus, sicut sequeretur à posteriori auferri Solem, ex ablatione illuminationis.

72. Ad primam confirmationem, distinguo Majorem: in ejus termino & objecto formali & primario, concedo Majorem: in ejus termino & objecto materiali & secundario, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: creatura posibles sunt terminus & objectum divina omnipotentia: materiale & secundarium, concedo: formale & primarium, nego: istud enim est ipsa divina essentia, ut est ratio factibilium.

Ad secundam confirmationem, nego Majorem: negatio enim possibilitatis creaturarum non est capax terminandi odium Dei, quia contradictorium negativum odio habetur ratione affirmativi, sicut non esse Petri odio habetur,

A quia Petrus diligitur: unde cum creatura posibles non possint amari, nec illarum negatio potest odio haberi.

Objicies tertio: Creatura in statu possibilitatis sunt bonae, saltem secundum quid, quia habent suam perfectionem essentiali, suam integritatem, & entitatem, ad quam sequitur bonitas: Ergo etiam sunt appetibiles, saltem secundum quid, & consequenter terminare possunt saltem simplicem complacentiam, licet non possint terminare amorem efficacem & absolutum.

73. Respondent plures ex Thomistis, negando Antecedens: existimant enim creaturas posibles nullam habere bonitatem, quia bonitas, inquit, non sequitur ad ens nominaliter sumptum & in potentia, sed solum ad ens participialiter & in actu.

Hac tamen responsio non placet: existimo enim, in via D. Thomae, creaturas posibles habere bonitatem, non simpliciter, sed secundum quid. Moveor primò ad hoc, ex autoritate hujus Sancti Doctoris 3. contra Gent. cap. 20. ubi ait, *Bonitas quodammodo amplioris est ambitus quam ens: propter quod dixit Dionysius cap. 4. de divinis nominibus, quòd bonum se extendit ad existentia & non existentia*: Ergo ex mente utriusque Sancti Doctoris, in non existentibus bonitas reperitur.

74. Secundò hac ratione: Unumquodque dicitur bonum, secundum quod est perfectum: Sed creatura posibles sunt perfecta perfectione essentiali: Ergo sunt bonae bonitate essentiali. Major est certa, & expressa D. Thomae supra qu. 6. art. 3. in corp. Minor probatur. Creaturis possibiliibus nihil deest ex predicatis sibi essentialibus: Ergo sunt perfecta perfectione essentiali. Antecedens constat, & Consequentia tenet ex definitione perfecti, quod est illud cui nihil deest in proprio genere.

Tertio, Bonitas consequitur entitatem: At possibiliibus convenit entitas, cum predicatio ista, *homo est ens*, non minus sit aeternae veritatis, quam ista, *homo est animal*: Ergo etiam convenit illis bonitas.

75. Dices, bonitatem consequi ad ens in actu & participialiter sumptum, non autem ad ens nominaliter: creatura autem posibles sunt entia solum nominaliter, prout scilicet ens importat quidditatem & essentialitatem, non verò participialiter, & quatenus importat actualitatem & existentiam.

Sed contra primò: Ens quod est objectum Metaphysicae, est ens nominaliter sumptum: Sed de illo inter alias passiones bonitas demonstratur: Ergo ad ens nominaliter sumptum, bonitas sequitur.

76. Secundò, Enti nominaliter sumpto convenit sua integritas, & perfectio essentialis: Ergo & essentialis bonitas in perfectione & integritate essentiali consistens.

Tertio, Nulla est ratio cur sicut ens duplici illa gaudet acceptione, secundum quarum unam sumitur nominaliter pro essentia & quidditate rei, & secundum aliam participialiter pro ejus existentia & ultima actualitate, pariter bonum etiam eadem duplici acceptione sumi non possit: Ergo sicut est bonitas consecuta ad ens participialiter, etiam admittenda erit bonitas consecuta ad ens nominaliter sumptum.

Denique contra eandem responsionem stare videtur D. Thomas supra qu. 6. art. 3. ubi tripli-

eam perfectionem, & consequenter triplicem bonitatem distinguit: primam proveniente à forma secundum quam aliquid in suo esse constituitur, secundam convenientem rei ratione existentiae, tertiam secundum quam res aliqua suum finem consequitur: Ergo ex illius mente, ad formam constituentem aliquid in suo esse essentiali, sequitur bonitas, ac proinde adens nominaliter sumptum.

76. Dices primò, D. Thomas suprâ qu. 5. art. 3. ad 4. docet quòd mathematica non sunt bona, quia cum subsistant separata à materia sensibili, abstrahunt à fine & motu, & consequenter à ratione boni: Ergo ex D. Thomâ bonitas supponit subsistentiam & existentiam, ac proinde in rebus merè possibilibus non reperitur.

Respondeo primò, D. Thomam loqui de bono simpliciter, ac proinde nobis non adversari, qui bonitatem solùm secundum quid in rebus possibilibus agnoscimus.

Respondeo secundò: Quòd cum objecta Mathematicarum sint quantitas continua & discreta, prout abstrahunt à materia sensibili, & sub hac abstractione non solùm non existant, verùm etiam nec possint existere, rectè illis prout sic consideratis, bonitas denegatur, quia etsi de ratione bonitatis non sit existentia, est tamen de ratione illius ordo, vel saltem capacitas ad existendum, quæ in rebus possibilibus invenitur.

77. Hac ergo solutione prætermisâ, aliter principali argumento respondeo, distinguendo scilicet Antecedens: Creaturæ in statu possibilitatis sunt bonæ, saltem secundum quid: bonitate transcendentali, quæ dicit integritatem in proprio ordine, concedo Antecedens: bonitate formali, quæ consistit in convenientia respectu alterius, nego Antecedens, & Consequentiam; appetibilitas enim non consequitur ad primam bonitatem, sed ad secundam, quia non attrahitur voluntas, nisi ab aliqua convenientia, quæ sine esse, vel ordine ad illud haberi non potest. Solutio est D. Thomæ hic art. 6. ad 1. quod ita procedebat: *Sicut se habet scientia ad verum, ita voluntas ad bonum: sed Deus scit omne verum: ergo vult omne bonum; sed non omne bonum fit, multa enim bona possunt fieri quæ non fiunt: non ergo voluntas Dei semper impletur.* Cujus argumenti solutionem sic concludit S. Doctor. *Et ideo Deus cognoscit omne verum, non tamen vult omne bonum, nisi in quantum vult se in quo virtualiter omne bonum existit.* Ergo sentit expressè S. Doctor, creaturas posibles esse bonas, & tamen eas non diligi à Deo, ut affirmat nostra responsio, quam ex scriptis Reverendissimi M. Godoy desumpimus.

78. Objicies quartò: Deus simplici affectu omnibus hominibus salutem desiderat, salusque reproborum terminat amorem divinum: At illa salus non est futura, sed solùm possibilis: Ergo Dei voluntas simplici amore erga possiblea versatur.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem: licet enim salus reproborum non sit futura absolutè, est tamen futura respectu voluntatis divinæ, inchoativè, vel conditionatè, de quo infrâ.

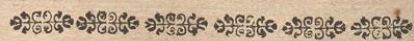
79. Quæres, an ex hypothesi quòd Deus amaret creaturas posibles, illas necessariò, vel liberè amaret? Respondeo quod factâ hac hypothesi, Deus non liberè, sed necessariò illas diligeret. Probat breviter: quia in tali hypothesi, bonitas creaturarum possibilem non esset libera, vel contingens, sed naturalis & necessària, & haberet ne-

cessariam connexionem cum bonitate divina: Ergo non liberè sed necessariò diligeretur à Deo. Consequentia pater, Antecedens probatur. In tali hypothesi bonitas illa antecederet omne liberum decretum divinæ voluntatis, & esset in rebus possibilibus, sicut veritas & cognoscibilitas: Sed in rebus possibilibus, est veritas & cognoscibilitas necessària, ratione cujus terminant scientiam Dei naturalem, quæ simplicis intelligentiæ nuncupatur: Ergo in tali hypothesi deberet esse in rebus possibilibus bonitas necessària, quæ amorem Dei naturalem & necessarium terminaret: unde datâ hac hypothesi, non esset ratio cur Spiritus Sanctus non procederet ex amore possibilem, sicut Verbum procedit ex eorum cognitione.

Confirmatur: In tali hypothesi nulla daretur variabilitas aut contingentia in amore Dei, ex parte actûs, cum sit divinus & increatus, ac proinde immutabilis; nec ex parte objecti, quia in tali statu creaturæ posibles non essent variabiles in bonitate, sicut nec sunt variabiles in veritate & cognoscibilitate, respectu illius statûs; nam in tali statu non dependerent ab actû libero Dei, sicut dependent in statu existentiae, aut futurationis: Ergo in tali statu, amor rerum possibilem nullo modo esset liber, sed omnino necessarius.

- Dices cum Scoto: Ex hypothesi quòd creaturæ posibles haberent bonitatem, ratione cujus essent à Deo diligibiles, talis bonitas non esset infinita: Ergo factâ hac hypothesi, Deus non posset necessitari ad diligendas creaturas posibles. Antecedens constat, talis enim bonitas esset bonitas creaturarum, & consequenter finita. Consequentia verò probatur. Voluntas non potest necessitari nisi ab objecto adæquante totam ejus capacitatem, & sic ab intellectu proposito: Sed bonitas finita non adæquat totam capacitatem voluntatis divinæ, imò nec create: Ergo si in rebus possibilibus esset bonitas finita, illa non posset ad amorem sui necessitare divinam voluntatem.

Respondeo concessa Antecedente, distinguendo Consequens. Non posset necessitari ex infinitate objecti, concedo. Ex parte infinitæ activitatis subjecti attingentis omne quod est cum propria bonitate connexum, nego. Ad probationem Consequentiae, eodem modo distinguenda est Major, & concedenda de necessitate objectiva, neganda verò de necessitate subjectiva. Quæ solutio potest explicari & illustrari exemplo scientiæ: nam etsi creaturæ posibles non habeant veritatem vel scibilitatem infinitam, eò tamen ipso quòd detur actus cognitionis circa illas, non liberè sed necessariò debent cognosci, aliàs cognitio divina infinita non esset, siquidem non attingeret omne cognoscibile. Sic etiam de voluntate divina, in data hypothesi, proportionaliter dici debet.

DISPUTATIO III.

De libertate voluntatis Dei.

Qvod olim dixit Augustinus de peccato originali, nihil esse ad predicandum notius, nihil ad intelligendum secretius, de libertate Dei, veriùs affirmari potest.